

Ki írja meg a Koós Ferenc Kör történetét?

A bukaresti Palota tér és a Știrbey Vodă utca sarkán, szemben a nagy önkiszolgáló étteremmel késő ősszel egy különösen ékes cserje nyit. Telistele van lilászvörös apró virággal, mintha valamely impresszionista szökőkút dobálná a talaj fölé meg nem szűnő színzuhatagait. Láttán — mint jólismert figyelmeztető jelre — mindig megtorpanok. Mintha csak az a bokor szebb volna a többinél — virágosabb, dúsabb, bizonyára még illatosabb is! Csodálkozom, hogy nincs körülötte csöndület, csupán én állok magamban s mindegyre igyekezem megmagyarázni különlegesen vonzó varázsát.

Hát persze!... Hogyan is ne volna ez a szelíd bozót ékeesebb és kiválóbb, mint társai?... Hiszen olyan talajba mélyeszi gyökereit, ahol valaha a mi diák-szervezetünk gyűlésterme állott. Az ott elhangzott lelkes, derülátó, bizakodó, heves, izgatott, lángolóan vidám vagy lehangolóan bánatos beszédek szívódtak be a földbe, maradtak meg a téglák elszórt porában, lebegnek láthatatlanul a levegőben — azoktól lesznek a levelek ilyen üdén zöldek, és színesednek a szirmok ilyen pirosas-violászvörösé. E helyen gyűltünk össze legelső ízben, hogy megalakítsuk a Koós Ferenc Kör Diákosztályát. Van annak már több mint harminc esztendeje.

Különös képződmény volt, annyi bizonyos! Új diákegyesület alapításának létjogosultságát sokáig kellett volna magyarázgatnunk különböző főiskolai fórumokon — így hát inkább megkerestük és fölleltük, elfogadtuk és szívesen vettük a vendégszeretetét szintén szívesen kínáló régi és nem is mindig találó keretet. Hogy az némileg meglepő külalakban jelentkezett?... Ugyan ki törődött vele!... Nem a forma a döntő — erről valamennyien meg voltunk győződve —, hanem a tartalom!...

Volt ugyanis a bukaresti ev. ref. parókiának két kitérő lelkésze: Nagy Sándor és Kányádi Béla. Ők jelentkeztek azzal az ötlettel, hogy — minden vallási színezet mellőzésével — töltsünk új bort a régi tömlőbe, azaz öntsünk életet az ő papíron létező Koós Ferenc Kör nevű intézményükbe és alakítsuk meg annak ügynevezett diák-osztályát... Hogy ki volt ez a Koós Ferenc?... Bevándorolt brassói és kezdő tollforgató létemre bizony szégyenszemre nem tudtam, hogy a negyvennyolcas forradalomban való részvétele és bukaresti lelkészkedése meg tanítóskodása után Brassó városában jelentkezett írói köntösben és ott adta ki *Apáczai Csere János népszerű életrajza* (1881), *Zajzoni Rab István csángó költő emlékünnepe* (1888), majd *Életem és emlékeim, 1828—1890* (1890) című munkáit, sőt ott is halt meg 1905-ben. Mindenestre ő volt az, aki most száz esztendeje megalapította a Bukaresti Magyar Egyletet. Ez utóbbi kesei leszármazottja volt a Koós Ferenc Kör, amelyet mi, főiskolások lassanként kisajátítottunk.

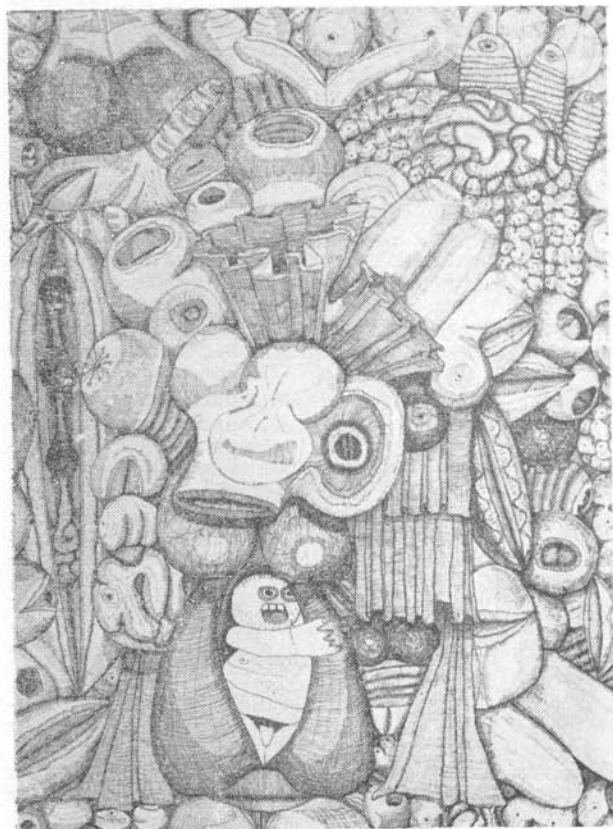
A névadó és irodalmi szándékai öntudatlanul is befolyásoltak bennünket. Hiszen a csütörtök esti heti üléseknek mindig csupán az első felét töltötték ki az anyagi, adminisztratív és egyéb súlyos ügyek — a második felerészben jöttünk mi, a költők többen is, jött Nagy Boriska, mint drámaíró, majd fellángoltak a viták Adyról, Eminescuról, Karinthyról, Gusti professzorról — s ha jól emlékszem: az utópista szocialistákról.

Évekkel később az *Erdélyi Enciklopédia* néven szereplő és jobbára lelkesedésre épült kiadói próbálkozásunk keretében megjelent *Más csillagon* című könyvecskében szenteltem néhány lapot ezeknek a heti gyűléseknek — azt hiszem azonban, túlságosan fölületesen, egyáltalán nem oknyomozó módon, inkább csak saját megbízhatatlan emlékezetemre támaszkodva. Nem esküszöm, hogy minden pontosan úgy történt, ahogyan ott történetkére kerekedik! Sőt egészen bizonyos, hogy mások — az okosabbak, gyakorlatiasabbak, józanabbak sokkal tárgyiasabban, valószerűbben, tehát tanulságosabban látták és élték át az egészet.

Rájuk várna hát a feladat, hogy egykori levelek, újságcikkek, felhívások, fényképek és persze egyéni emlékek alapján összeállítsák, megírják, közlétegyék a Koós Kerenc Kőr Diákosztályának történetét, amelynek talán írásos nyoma is van valamely poros hivatali levéltárban — de azt gyanítom: inkább csak a mi szívéinkben.

És ez a szív is csak akkor dobban meg romantikus emlékezés-formán, ha megtorpanunk az ibolyába forduló pirosas virágú kecses bokornál, és azt képzeljük, hogy fényét és ragyogását a mi egykor ott kiejtett fiatal szavainknak köszönheti.

Szemlér Ferenc

Frank Rolf
Werner
(Stuttgart):
Genезis